

คนเด่น

การสืบสานแพทย์แผนไทย

วาที ทรัพย์สิน¹
พิเชษฐ์ เปียร์กลิ่น²

หมอบ้าน	นางชุตินา วัฒรรณ
อายุ	58 ปี (เกิดวันที่ 1 มิถุนายน 2485)
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	25 ถนนยะหริ่ง ตำบลอานาเนาะรู อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
ประวัติครอบครัว	สมรสกับ นายสว่าง ทองคำ มีบุตร 3 คน 1. นายฉวี ทองคำ 2. นางสุจอย ทองคำ 3. นายกริชฎา ทองคำ
ปัจจุบัน	นายกสมาคมแพทย์แผนไทยจังหวัดปัตตานี

หมอบ้านถือเป็นกลุ่มคนที่ทำหน้าที่สืบสานและสืบทอดแพทย์แผนไทยโบราณไว้ให้คนไทยรุ่นหลังได้รู้จักและช่วยพิสูจน์ให้ชาวไทยและชนชาติอื่นได้ประจักษ์ว่าภูมิปัญญาพื้นบ้านของแพทย์แผนไทยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่า นำซึ่งชม กากภูมิใจ และควรถวายให้ชาวไทยรุ่นหลังจะหันมาศึกษา พัฒนา และสืบสานต่อให้เป็นที่ยอมรับ และนำมาปรับเป็นการแพทย์แผนไทยประยุกต์ใช้ร่วมกับวิธีการรักษาในวงการแพทย์แผนปัจจุบัน เหมือนกับแพทย์แผนโบราณของประเทศจีน ทั้ง ๆ ที่แพทย์แผนไทยไม่ได้ด้อยไปกว่ากัน เพียงแต่ชาวไทยมักจะละเลยมองไม่เห็นคุณค่าในสิ่งที่ประเทศไทยมีอยู่ จนถูกประเทศอื่นเอาเปรียบ นำเอาพืชสมุนไพรไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และการค้า ทั้ง ๆ ที่เป็นสิ่งที่อยู่และผลิตได้จากประเทศไทย

หากจะพิจารณาจากสถานภาพของคนในสังคม โดยมองผ่านงานอาชีพของบุคคลนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าอาชีพที่ได้รับ การยอมรับและยกย่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมเห็นจะได้แก่กลุ่มอาชีพที่ให้ความบันเทิงและสร้างความสุนทรีย์ทางอารมณ์ เช่น ศิลปิน นักร้อง นักแสดง ช่างศิลปะ และกลุ่มอาชีพที่ให้การรักษาช่วยเหลือและบำบัดอาการเจ็บป่วยของสมาชิกในสังคม เช่นเดียวกับหมอบ้านซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นที่พึ่งของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นห่างไกลความเจริญและไม่มีหมอหรือโรงพยาบาลที่จะไปพบบริการอย่างทั่วถึง สถานภาพของบุคคลที่อยู่ในกลุ่มอาชีพดังกล่าวนี้ หากประพฤติปฏิบัติด้วยจิตวิญญาณหรือจรรยาบรรณที่ดีแล้ว ย่อมที่จะเป็นที่รักและเป็นที่เคารพนับถือของคนในสังคม

บุคคลเด่นที่ “รูปถ่าย” ขอแนะนำให้รู้จักประจำฉบับนี้คือ คุณชุตินา วัฒรรณ ปัจจุบันมีอาชีพเป็นหมอบ้าน โดยก่อนหน้านี้ได้ผ่านประสบการณ์จากงานอาชีพหลากหลาย ตั้งแต่อาชีพค้าขายของชำในตลาด ทำธุรกิจขายประกันภัย และลงทุนซื้อเรือทำอาชีพประมง รวมถึงขายยาสมุนไพรตามบ้านเรือน กระทั่งปัจจุบันหันมายึดอาชีพเป็นหมอบ้าน รักษาโรคให้กับผู้เจ็บป่วยด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ยืนยันได้ประการหนึ่งว่าศาสตร์ทางการแพทย์แผนไทยโบราณสามารถถ่ายทอด เรียนรู้กันได้โดยไม่จำกัดวัยและการศึกษาอย่างเช่นคุณหมอมชุตินา วัฒรรณ นายกสมาคมแพทย์แผนไทย จังหวัดปัตตานี

¹ นักวิชาการศึกษา โครงการจัดตั้งสถาบันวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² อาจารย์ประจำโครงการจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

คุณหมอสุดิมา วิลาวรรณ

ร้านขายยาสมุนไพร "สุติมาโฮส" ของคุณหมอสุดิมา

คุณหมอสุดิมา
ขณะนวดรักษาผู้ป่วย

มุมหนึ่งของห้องสอนการนวด

ส่วนหนึ่งของเกียรติบัตรและใบอนุญาตของคุณหมอมูซุติมา

รูสมิแล : สวัสดิ์ครับ คุณหมอมุติมา ก่อนที่จะพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์หรือรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับความเป็นมาของการรักษาโรค รวมถึงการเข้าสู่อาชีพหมอพื้นบ้าน ก่อนหน้านี้อคุณหมอเคยประกอบอาชีพอะไรมาบ้าง

หมอมุติมา : เดิมเป็นคนอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา แต่ก่อนมีอาชีพด้านค้าขายและได้เข้าสู่ธุรกิจการขายประกันชีวิตเมื่อประมาณปี พ.ศ.2526 โดยเป็นพนักงานขายประกันของบริษัทไทยสมุทรประกันภัย ทำอยู่ประมาณ 10 ปี และก้าวหน้าเป็นถึงผู้จัดการฝ่ายขาย อำเภอท่ามิหลา จังหวัดพัทลุง จากนั้นก็เลิกทำงานด้านการขายประกันภัย นำเงินที่มีอยู่ประมาณ 700,000 - 800,000 บาท ไปลงทุนซื้อเรือต่งเก

รูสมิแล : รายได้จากการทำประมงเป็นอย่างไรมบ้าง

หมอมุติมา : ดีมาก แต่เฉพาะระยะแรก ๆ เท่านั้น หลังจากนั้นถูกลูกน้องล่อโกงบ่อย คือ เมื่อจับปลาต่าง ๆ ได้แล้วแทนที่จะนำมาขายที่แพในจังหวัดปัตตานี กลับนำไปขายที่แพจังหวัดนครศรีธรรมราช แพร่จังหวัดสงขลา มาถึงปัตตานีก็บอกว่าเที่ยวจับปลาไม่ได้ หรือมีปลากลับมาน้อยมาก ขาดทุนเกือบทุกเที่ยว อาชีพเป็นเจ้าของเรือจึงต้องเลิก เพราะสู้กลโกงของลูกน้องไม่ไหว

รูสมิแล : หมอมุติมา เริ่มสนใจวิชาการแพทย์แผนไทยเมื่อใด

หมอมุติมา : ครั้งแรกไม่ได้เป็นหมอพื้นบ้าน แต่พอเลิกทำธุรกิจทางด้านการขายประกัน และเลิกทำประมงแล้ว ก็ได้รับการทาบทามจาก อาจารย์สัน อัสโรดร ซึ่งเป็นหมอพื้นบ้านในจังหวัดสงขลา ให้รู้จักกับอาชีพหมอสุนไพรร โดยแนะนำให้ไปลงทุนซื้อยาสมุนไพรจากร้านหมอศุด 5,000 บาท แล้วนำไปขายตามบ้านเรือน ได้กำไรประมาณ 5,000 บาท

รูสมิแล : แสดงว่าหมอมุติมาเริ่มจากอาชีพขายยาสมุนไพรก่อน แล้วมาเรียนรู้เรื่องการแพทย์แผนไทยหมอมุติมาเริ่มเรียนรู้เรื่องการบำบัดรักษาเมื่อใด

หมอมุติมา : เริ่มจากการที่ได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเมื่อปี 2526 โดยนายมารุต บุญนาค ได้เชิญตัวแทนหมอพื้นบ้านจากทั่วประเทศ ไปประชุมสัมมนากันที่รัฐสภา ตอนนั้นรู้สึกตื่นเต้นมากเพราะได้มีโอกาสเข้าไปที่รัฐสภาเป็นครั้งแรก มีหัวข้อการประชุมเรื่อง “การอนุรักษ์ส่งเสริมและฟื้นฟูภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย” ระยะเวลาในการประชุม 7 วัน

รูสมิแล : เนื้อหาสาระในการประชุมมีเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง

หมอมุติมา : มีเนื้อหาที่น่าสนใจมากมาย แต่เท่าที่จำได้ก็มีเรื่องของทำให้รู้จักรสยาว่ารสชาติแต่ละรสมีสรรพคุณในด้านการบำบัดรักษาอย่างไร สอนให้รู้จักตัวยาสุนไพรรูจักการจับชีพจร และรู้จักการซักถามอาการเจ็บป่วยของคนไข้ นอกจากนี้ยังมีการสอนให้ทราบเกี่ยวกับกฎระเบียบที่เป็นกฎหมาย เช่น ถ้าใครสอบเกสซ์ได้ ก็สามารถผลิตยาขายได้ ถ้าสอบเวชกรรมได้ ก็สามารถตรวจรักษาโรคได้ ในครั้งนั้นมีนักวิชาการที่เข้าร่วมประชุมหลายท่าน ในการประชุมครั้งนี้หมอพื้นบ้านได้เสนอว่า หมอพื้นบ้านที่รักษาคนเจ็บป่วยอยู่ในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมากที่อ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ที่ประชุมได้แนะนำให้ไปสอบไปก่อน ถ้าไม่ได้จริง ๆ ก็จะใช้วิธีการสอบสัมภาษณ์และสอบเชิงปฏิบัติ เช่น กำหนดให้รู้จักตัวยาสุนไพรรอย่างน้อยรอบตัว ซึ่งหมอพื้นบ้านหลายท่านรู้สึกเป็นกังวลกับการสอบ เพราะถ้าสอบไม่ผ่านก็เปรียบเสมือนเป็นหมอดี๋นอน หลังจากการสัมมนาในคราวนั้น ทำให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องสมุนไพรเป็นอย่างมาก และสนใจสอบถามความรู้จากผู้รู้และอ่านจากตำราด้วย

รูสมิแล : คุณหมอเริ่มที่จะศึกษาวิชาการแพทย์ อย่างจริงจังเมื่อใด

หมอมุติมา : ในปี 2536 โดยเริ่มเรียนเภสัชกรรมไทยอย่างจริงจัง เพื่อที่จะให้สามารถทำยาขายได้ ซึ่งตอนนั้นเลิกขายยาชั่วคราวหันมาเรียนอย่างเดียว เรียนเพื่อสอบ

- รุสมิแล :** คุณหมอยืดตำราชของใครเป็นหลักในการศึกษาเรื่องเภสัชกรรมไทย
- หมอชุตติมา :** ในตำราชของแพทย์หญิงเพ็ญภา ทรัพย์เจริญ และอาจารย์สมบุรณ์ เป็นตำราชามตอบเรื่องยาสมุนไพร ส่วนเรื่องกฎหมาย อาจารย์สัน อัสโรดร เป็นผู้ส่งข้อสอบข้อกฎหมายต่างๆ มาให้ศึกษา
- รุสมิแล :** ขณะนี้หมอชุตติมาสอบเภสัชกรรมไทยผ่านหรือยัง
- หมอชุตติมา :** ยังไม่ผ่านตามกฎหมาย ตอนนี้อยู่พยายามที่จะเรียนเพื่อสอบให้ผ่าน สอบมาหลายครั้งตั้งแต่ปี 36, 38, 39 แต่ก็ผ่านการอบรมมากมาย หน่วยงานในภาคได้มักจะเชิญเป็นตัวแทนของภาคได้ บางครั้งก็เชิญไปเพียงคนเดียวของภาคได้ เช่น ไปที่เชียงใหม่ ปราจินบุรี หลักฐานต่างๆ จะเก็บไว้ทั้งหมด สามารถตรวจสอบได้
- รุสมิแล :** หากจะพิจารณาเกี่ยวกับการสอบเภสัชกรรมไทย หมอชุตติมาพอจะทราบถึงเหตุผลที่ไม่ผ่านหรือไม่
- หมอชุตติมา :** ทราบว่าบกพร่องเกี่ยวกับกฎหมาย เพราะจำยาก แต่ตัวเองในขณะนี้ถนัดเกี่ยวกับเรื่องการนวดมากกว่าเลยไม่ค่อยจะคิดเรื่องการสอบเภสัช เพราะได้รับเชิญให้ไปเป็นวิทยากรฝึกอบรมเกี่ยวกับการนวดหลายครั้งจนนับไม่ถ้วน ก็เลยมีความชำนาญเกี่ยวกับการนวดเป็นพิเศษ
- รุสมิแล :** ถ้าเช่นนั้นก็หมายความว่า ขณะนี้คุณหมอชุตติมาได้พลิกผันความตั้งใจเดิมที่สนใจเรื่องสมุนไพรหวังจะสอบเภสัชกรรมไทยให้ผ่านเพื่อที่จะได้ใบอนุญาตในการผลิตยาสมุนไพร หันมาเป็นหมอนวดแทน คุณหมอเริ่มเรียนการนวดจากที่ไหน
- หมอชุตติมา :** ครั้งแรกเรียนวิชานวดจากจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจัดโดยสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชมีระยะเวลาฝึกอบรม 7 วัน
- รุสมิแล :** หลังจากฝึกอบรมในครั้งนั้นคุณหมอชุตติมาสามารถนำความรู้มาใช้ในการนวดเพื่อบำบัดรักษาผู้ป่วยได้เลยหรือไม่
- หมอชุตติมา :** ยังใช้ไม่ได้ ต้องหาความรู้เพิ่มเติมอีกมาก เช่น จากอาจารย์เล็ก ธนะแก่น จังหวัดยะลา อาจารย์สัน อัสโรดร จังหวัดสงขลา และไปศึกษาดำรงจากวัดต่างๆ ได้ข่าวว่าวัดไหนมีตำราดีก็จะไปขอเรียน ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น
- รุสมิแล :** ได้ทราบว่า ปัจจุบันคุณหมอชุตติมามีตำแหน่งเป็นนายกสมาคมแพทย์แผนไทยจังหวัดปัตตานี รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมมีความเป็นมาอย่างไร
- หมอชุตติมา :** เริ่มจากการที่หอเป็นตัวตั้งตัวตี เชิญชวนให้หมอพื้นบ้านมารวมตัวกันแล้วจัดตั้งเป็นชมรมแพทย์แผนไทยจังหวัดปัตตานีขึ้น โดยตั้งที่อำเภอปะนาเระ มีสมาชิกประมาณ 80 คน จากนั้นไม่นาน แพทย์หญิงเพ็ญภา ก็ได้พยายามส่งเสริมให้รวบรวมสมาชิกหมอพื้นบ้านเพื่อจัดตั้งเป็นสมาคมแพทย์แผนไทยจังหวัดปัตตานี โดยมีสาธารณสุขจังหวัดปัตตานีเป็นหน่วยงานที่ให้การกำกับการดูแล จึงได้จัดตั้งเป็นสมาคมแพทย์แผนไทยจังหวัดปัตตานี ขึ้นจดทะเบียนแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ.2540 สถานที่ตั้งสมาคมอยู่ที่สถานบริการวิชาการ สำนักส่งเสริมและการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยหมอเป็นนายกสมาคมคนแรก ถ้าจะพูดถึงการจัดตั้งเป็นสมาคมแล้ว หมอต้องสละกำลังกายและกำลังทรัพย์พอสมควร แต่ก็ไม่ได้คิดมาก เพราะถือว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งในส่วนของหมอพื้นบ้านและคนป่วยที่เข้ามาบำบัดรักษาโรคในอนาคค
- รุสมิแล :** กิจกรรมของสมาคมแพทย์แผนไทยมีอะไรบ้าง
- หมอชุตติมา :** มีกิจกรรมการสอนให้ผู้สนใจเกี่ยวกับยาสมุนไพร การนวด สอนเพื่อให้นักนิเวศ มีความรู้ มีรายได้ ตอนนีที่สมาคมมีกิจกรรมการบำบัดรักษาโรคด้วยการนวด การประคบ และอบสมุนไพร ซึ่งทางสำนักส่งเสริมฯ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ให้การช่วยเหลือและส่งเสริมเป็นอย่างดี

รฐมิแล : ประเด็นของรายได้หรือค่าตอบแทนของผู้ประกอบอาชีพเป็นหมอสุนไพรหรือหมอนวดในสภาพปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

หมอชุตติมา : รายได้ดีมากสำหรับผู้มีความรู้ความสามารถและมีจรรยาบรรณที่ดี อย่างเช่นหมอเองมีรายได้จากคนมานวดทุกวัน วันหนึ่ง ๆ โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 1,000 บาท นวดชั่วโมงละ 100 บาท รายได้ดีกว่าเป็นข้าราชการที่จบปริญญาตรี ปริญญาโท เดือนหนึ่งขายยาบ้าง นวดบ้าง ประคบบ้าง รายได้ไม่ต่ำกว่า 30,000 บาท รายได้ที่ว่านี้มีคนนำมาให้ถึงบ้าน โดยหมอจะเปิดบริการอยู่ที่บ้าน

รฐมิแล : วิชาความรู้ของหมอชุตติมาได้ถ่ายทอดให้แก่ศิษย์มากน้อยเพียงใด

หมอชุตติมา : ส่วนใหญ่จะไปเป็นวิทยากรฝึกอบรม เช่นที่สถาบันราชภัฏยะลา ที่สมาคมแพทย์แผนไทยปัตตานี ไปสอนในเรื่องจำให้นักไทยมีวิชาติดตัว และที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน

รฐมิแล : ในขณะที่คุณหมอชุตติมามีลูกศิษย์ประมาณกี่คนและทุกคนที่ได้เรียนสามารถนำความรู้ไปรักษาผู้ป่วยได้มากน้อยเพียงใด

หมอชุตติมา : ลูกศิษย์มีมาก แต่ที่เรียนรู้อย่างจริงจังประมาณ 50 กว่าคน และประมาณ 20 คนที่สนใจเป็นพิเศษนำไปประกอบอาชีพได้ มีเพื่อนมาเล่าให้ฟังว่ามีลูกศิษย์ที่อยู่จะบังคอก มีคนป่วยไปหาหมอกระทั่งต้องเข้าคิว หมอรู้สึกภูมิใจมากที่ลูกศิษย์เราได้ดี ลูกศิษย์ยังมาซื้อลูกประคบที่หมอปองเอง นำไปประคบรักษาผู้ป่วย หมอก็มีรายได้จากการทำลูกประคบขายลูกศิษย์อีกทางหนึ่งด้วยนอกจากลูกประคบแล้วก็ปรุงน้ำมันนวดมาจากแพทย์หญิงเพ็ญญา

รฐมิแล : คุณหมอได้วางกฎเกณฑ์หรือจรรยาบรรณสำหรับตนเองในการรักษาผู้ป่วยไว้อย่างไร

หมอชุตติมา : ที่ต้องมีเสมอ คือ ความรับผิดชอบ ถ้าหากว่าเราต้องรักษาคคนไข้ เราต้องตรวจอาการของเขาให้ละเอียดแล้วจับเส้นตรวจชีพจรของเขา ดูถ้าคิดว่าจะรักษาไหวก็รับไว้เป็นคนไข้ แต่ถ้าคิดว่าความรู้ของคนไข้ไม่ไหวก็อย่ารับ ที่สำคัญเราอย่าเรียกร้องเรื่องเงินทองก่อนรักษา เพราะถ้าเขาหาย คนไข้จะให้เงินเราเอง ที่สำคัญต้องไม่เลี้ยงไข้

รฐมิแล : การรับลูกศิษย์ของคุณหมอ ได้วางกฎเกณฑ์ไว้อย่างไรบ้าง

หมอชุตติมา : ในเรื่องนี้ ใจจริงแล้วอยากจะสอนทุกคน เพื่อทุกคนจะได้มีความรู้รักษาผู้ป่วยได้ แต่จะรับและให้ความสนใจเป็นพิเศษกับผู้ที่มีความตั้งใจที่จะเรียนในเรื่องนี้จริงๆ

รฐมิแล : คุณหมอมีความประทับใจเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยบ้างหรือไม่

หมอชุตติมา : ที่ประทับใจคือการไปรักษาผู้ป่วยเป็นอัมพาตที่คลองช้าง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นพ่อของลูกศิษย์อาการของผู้ป่วยตอนนั้นนอนอยู่กับที่ เดิน นั่งไม่ได้ เมื่อหมอจับเส้นดูก็บอกว่าสามารถรักษาให้หายได้ โดยมีข้อแม้ว่า ถ้ารักษาไม่หายจะไม่เอาเงิน และถามว่าหากรักษาหาย คนป่วยหรือลูกหลานจะให้อะไรหมอบ้าง ลูกเขยของคนป่วยบอกว่าจะขายวัวให้สักตัว ราคา 5,000 - 6,000 บาท หมอก็ตกลงที่จะรักษาเพราะการเดินทางเข้าบ้านลำบากมาก และต้องเดินทางไปรักษาผู้ป่วยทุกวัน โดยนั่งรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างเข้าไป ขาเข้า 40 บาท ขาออก 40 บาท เวลาไปต้องมีคนไปเป็นเพื่อนเพราะไม่ใช่ถิ่นเรา มีความกลัวอยู่บ้าง หมอเข้าไปรักษาอาการป่วยประมาณ 20 วันติดต่อกัน ผู้ป่วยเริ่มเดินได้โดยหมอใช้ไม้ไผ่ผูกเป็นราวให้คนป่วยเกาะพยุงเดินได้ตรวจจากหน้าบ้านไปหลังบ้าน ระยะเวลาก็ให้เดินอยู่บนบ้านก่อน

พอเห็นว่าคนป่วยเริ่มเดินได้ก็ขอเงินค่าเดินทางบ้าง ลูกหลานเขาบอกว่าไม่มีเงินเลย ลูกก็ต้องไปเรียนในเมือง คนในบ้านไม่มีใครมีรายได้ ลูกเขยที่รับปากว่าจะขายวัวให้ก็หายหน้าไปเสียแล้ว แต่หมอก็ส่งสารลูกศิษย์

ที่ เป็นผู้แนะนำไปรักษาคนไข้ จึงรักษาต่อไปจนผู้ป่วยหาย สามารถเข้าห้องน้ำได้ก็หยุดรักษาเพราะมีภาระอื่น ๆ อีกมาก แต่ที่รู้สึกดีใจก็คือคนที่นี่เรียกหมอว่า “หมออามีนี” ซึ่งหมายถึงผู้มาช่วย ทุกคนเรียกหมออามีนีทั้งหมด เปรียบเหมือนพระเจ้าที่เข้ามาช่วยเขา เหตุการณ์นี้แหละ ที่ทำให้เกิดความประทับใจ

รูสมิแล : คุณหมอกคงต้องมีความประทับใจอื่น ๆ อีก

หมอชุตินา : ความภูมิใจเกิดเมื่อประมาณปี 2537 เขาตีตีประกาศที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ในงานอบรมสัมมนา โดยการแพทย์แผนไทยได้มาสอบถามประวัติการทำงานของคุณหมอจากคนป่วยที่เขารักษา เมื่อถึงงานประชุมสัมมนา มีการขึ้นป้ายว่า หมอชุตินา วิลารรรถ รักษาอัมพาตดีเด่นของภาคใต้ ทำให้หมอมีชื่อเสียงโด่งดัง หมอพื้นบ้าน รู้จักทั่วประเทศ แต่คนปัตตานีไม่มีใครทราบ

รูสมิแล : คุณหมอมืออะไรฝากเป็นข้อคิดสำหรับหมอพื้นบ้าน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องบ้าง

หมอชุตินา : สิ่งที่ยากฝากให้ทางราชการช่วยก็คือ เรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย ที่กำหนดให้ผู้ที่จะบำบัดรักษาคงต้องสอบเวชกรรมไทยให้ผ่านนั้น ถ้าไม่ผ่านจะไม่ยอมให้เปิดร้าน หรือคลินิกสำหรับนวดรักษาผู้ป่วย ถ้าเปิดบริการจะมีความผิด หากเป็นเช่นนี้ภูมิปัญญาทางการแพทย์ก็จะหมดไป เพราะชาวบ้านกลัว บางคนมีความรู้แต่กลัวข้อสอบ ไม่มีเวลาที่จะไปสอบบ้าง ไม่มีเงินค่าเดินทางไปสอบบ้าง ดังนั้นจึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยแก้ปัญหาตรงจุดนี้ให้ด้วย และตอนนี้หมอกำลังตั้ง “สมาพันธ์การแพทย์แผนไทยภาคใต้” ก็ขอให้หน่วยงานของรัฐช่วยเหลือด้วย ส่วนข้อคิดสำหรับหมอพื้นบ้านที่อยากจะฝากไว้ก็คือ ขอให้ทำงานด้วยใจจริง ด้วยความบริสุทธิ์ใจ อย่าโลภลาภ อย่ามั่งง่าย มีจิตใจยุติธรรม อย่าเอาเปรียบคนไข้ หากปฏิบัติได้ก็จะเป็นมงคลแก่ชีวิต และจะทำให้มีความเจริญรุ่งเรืองในอาชีพหมอพื้นบ้าน

หลังจากพูดคุยกับหมอชุตินา ทำให้คิดถึงภูมิปัญญาของไทยอีกหลายๆ ด้าน ที่มีการสืบสานต่อกันมา แต่ถูกละเลย เสมือนกับสิ่งของที่ไร้ค่าในสังคม หากมันเรายังคงถูกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ แล้วหันมายกย่องวิทยาการจากต่างชาติว่าสูงส่ง กว่ารากเหง้าของบรรพบุรุษของตน ความภูมิใจในเอกราชของชาติไทยก็คงจะไม่หลงเหลืออีกต่อไป

ท้ายสุดนี้เพื่อเป็นความรู้แก่ผู้อ่าน “รูสมิแล” ขอทำความเข้าใจของคำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องในวงการแพทย์แผนไทย ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2542 เพื่อผู้อ่านจะได้เข้าใจเมื่อมีการกล่าวถึง ดังนี้

“การประกอบโรคศิลปะ” หมายความว่า การประกอบวิชาชีพที่กระทำหรือมุ่งหมายจะกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับ การตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดโรค การป้องกันโรค การส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพ การผดุงครรภ์ แต่ไม่รวมถึงการประกอบวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขอื่น ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ

“การแพทย์แผนไทย” หมายความว่า การประกอบโรคศิลปะตามความรู้หรือตำราแบบไทยที่ถ่ายทอดและพัฒนาสืบต่อกันมา หรือตามการศึกษาจากสถานศึกษาที่ คณะกรรมการรับรอง

“เวชกรรมไทย” หมายความว่า การตรวจ การวินิจฉัย

การบำบัดหรือการป้องกันโรคด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

“เภสัชกรรมไทย” หมายความว่า การกระทำในการเตรียมยา การผลิตยา การประดิษฐ์ยา การเลือกสรรยา การควบคุมและการประกันคุณภาพยา การปรุงยาและการจ่ายยาตามใบสั่งยาของผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย และการจัดจำหน่ายตามกฎหมายว่าด้วยยา ทั้งนี้ ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

“การผดุงครรภ์ไทย” หมายความว่า การตรวจ การบำบัด การแนะนำ และการส่งเสริมสุขภาพหญิงมีครรภ์ การป้องกันความผิดปกติในระยะตั้งครรภ์และระยะคลอด การทำคลอด การดูแลส่งเสริมสุขภาพมารดาและทารกในระยะ

หลังคลอด ทั้งนี้ ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

“การแพทย์แผนไทยประยุกต์” หมายความว่า การประกอบโรคศิลปะตามการศึกษาจากสถานศึกษาที่คณะกรรมการรับรอง และใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์การแพทย์เพื่อการวินิจฉัยและการบำบัดโรคตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“กายภาพบำบัด” หมายความว่า การกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจประเมิน การวินิจฉัย และการบำบัดความบกพร่องของร่างกายซึ่งเกิดเนื่องจากภาวะของโรคหรือการเคลื่อนไหวที่ไม่ปกติ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การแก้ไขและการฟื้นฟูความเสื่อมสภาพความพิการของร่างกาย และจิตใจด้วยวิธีการทางกายภาพบำบัด หรือการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่รัฐมนตรีประกาศให้เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์

กายภาพบำบัด

“เทคนิคการแพทย์” หมายความว่า การกระทำใดๆ เพื่อให้ได้สิ่งตัวอย่าง และการดำเนินการโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการวินิจฉัย การติดตามการบำบัด การพยากรณ์โรค การป้องกันโรค การประเมินภาวะทางสุขภาพ หรือการวิจัย

“ผู้ประกอบโรคศิลปะ” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะจากคณะกรรมการวิชาชีพ

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ

